

2. ÜNİTE

MİLLÎ MÜCADELE

2. 1. MİLLÎ MÜCADELE'YE HAZIRLIK DÖNEMİ

2.1.1. İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919) ve Kuvay-ı Millîye

- İngiltere'nin büyük desteği neticesinde Paris Barış Konferansı'nda, Yunan ordusunun İzmir'i işgali kararlaştırıldı.
- İstanbul Hükümeti'ne bu işgalin Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi gereğince yapılacağı bildirildi.
- Damat Ferit Paşa Hükümeti'nden gelen emirler gereği, İzmir Valisi İzzet Bey ve Kolordu Komutanı Ali Nadir Paşa'dan işgal hareketine karşı koymamaları ve işgal kuvvetlerine karşı gereken kolaylığın gösterilmesi istendi.
- 15 Mayıs 1919 sabahında, bir İngiliz gemisinin desteğindeki Yunan ordusu İzmir'e asker çıkardı.
- Hukuk-u Beşer gazetesi yazarı Hasan Tahsin, silahını ateşleyerek Yunan bayrağını taşıyan askeri vurdu.
- İzmir'de ilk silahlı direniş başlarken Hasan Tahsin de şehit düştü.
- Yunanlılar, Aydın, Nazilli, Akhisar ve Ayvalık'ı işgal etti.
- Kuvay-ı Millîye, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra, vatani işgal eden düşmanla ve azınlık faaliyetlerine karşı çarpışan silahlı grupları ve onlara maddi, manevi ya da fikrîsel yardımda bulunan herkesi kapsamaktadır.
- Vatanseverlerin işgal kuvvetlerine ve azınlık çetelerine karşı ülkenin değişik yerlerinde oluşturdukları bu direniş birlikleri, yani Kuvay-ı Millîye birlikleri, yerel halk kahramanlarının liderliğinde, gönüllülük esasına göre oluşmuştu.
- Bir merkezden idare edilmedikleri gibi, her türlü ihtiyaçlarını da bölgelerindeki halktan temin ediyorlardı.
- Özellikle Ege Bölgesi'nde, Karadeniz'de ve Güney Cephesi'nde; Ethem, Demirci Mehmet Efe, Yörük Ali Efe, Şahin Bey, Kara Fatma ve İpsiz Recep isimleri öne çıkan yerel halk kahramanlarıdır.
- İşgallere karşı ilk direniş hareketi, 19 Aralık 1918'de Fransızlara karşı, Güney Cephesinde, Hatay'ın Dörtöyl ilçesinde başladı.

Amiral Bristol Raporu (22 Haziran 1919)

- İzmir'in işgali ve Yunanlıların yaptıkları zulümlerin dünya kamuoyunda yankı uyandırması nedeniyle İtilaf Devletleri kamuoyunu yatıştırmak ve İzmir civarındaki durumu öğrenebilmek amacıyla bir heyet oluşturdu.
- ABD'li Amiral Bristol liderliğindeki bir heyet, olayları yerinde inceleyerek sonuçları rapor halinde yayımladı.
- Rapor sonucunda Rumların Paris Barış Konferansı'nda sahte nüfus belgeleriyle İzmir civarında hak iddia ettiği anlaşıldı.
- İşgalin haksız olduğu resmi bir raporla tespit edilmiş oldu.
- Millî Mücadele'nin haklılığını ortaya koyan ilk uluslararası belgedir.

2.1.2. Cemiyetler

- İtilaf Devletleri bir yandan işgal ettikleri yerleri genişletirken, diğer yandan da Anadolu ve Trakya'da bağımsızlık elde etme emeliyle harekete geçen azınlıkları kışkırtıyor ve kullanıyorlardı. Bu girişimlere karşı kurulan Müdafaa-i
- Hukuk-u Millîye Cemiyetleri ile bir taraftan siyasi faaliyetler başlarken, diğer taraftan Kuvay-ı Millîye adı altında askerî kurumlar oluşturulmaya başlandı.
- Kuruluş amaçları yönünden ele alındığında üç grup cemiyet oluştu.

Millî Varlığa Düşman Cemiyetler

Devletin içinde bulunduğu zor durumda kurtuluşun gerekirse büyük bir devletin manda ve himayesiyle sağlanacağını savunan millî varlığa düşman cemiyetler, İstanbul Hükümeti'nin tutumunu desteklediler.

- **Kürt Teâlî-i Cemiyeti:** Bu cemiyet, Wilson İlkeleri'ne dayanarak Doğu Anadolu'da bağımsız bir Kürt devleti

kurmayı hedefledi.

- **Hürriyet ve İtilaf Fırkası:** İttihat ve Terakki Partisine ve Batılılaşmaya karşı bir duruş sergileyen cemiyet, İngilizlerle iş birliği yaparak saltanatın devamı için çalıştı.
- **Teâlî-i İslam Cemiyeti:** İngilizler tarafından desteklenen ve Osmanlı Devleti'nin dinî esaslara bağlı kalınarak kurtarılabilceği düşüncesindeki cemiyet, saltanat ve hilafetin güçlendirilmesi gerektiğini savundu.
- **İngiliz Muhipleri Cemiyeti:** Cemiyetin temel amacı, İngiliz himayesine girmekti. İstanbul'da siyasi ve askerî casusluk faaliyeti gösteren cemiyet, özellikle basın yayın yoluyla yürüttüğü propaganda çalışmalarıyla etkili oldu.
- **Wilson Prensipleri Cemiyeti:** Millî Mücadele'den hemen önce toplanan, çoğunluğu gazeteci, yazar, doktor ve avukatlardan oluşan cemiyetin amacı Amerikan himayesine girmek ve Amerika'dan yardım almaktı.
- **Sulh ve Selâmet-i Osmaniye Fırkası:** İngilizlerden talimat alan cemiyet, ülkede kurtuluşun padişah ve halifenin emirlerine bağlılıkla sağlanacağını savundu.

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

Rum, Ermeni ve Yahudi azınlıklar, ülkeyi içten yıkmak amacıyla örgütlenmeye ve cemiyetler kurmaya başladılar. Wilson İlkeleri'ni kendi menfaatlerine uygun biçimde kullanabilmek için sahte nüfus kayıtları düzenlediler. Türk ve Müslüman halkı çeteler aracılığıyla göçe zorladılar.

Ermenilerin Kurduğu Cemiyetler

- **Hınçak ve Taşnak Sütyun Cemiyetleri:** Doğu Anadolu ve Çukurova'da bağımsız bir Ermeni devleti kurmak amacı güden bu cemiyetler, Ermeni Patriği Zaven Efendi tarafından desteklenmekteydi.

Rumların Kurduğu Cemiyetler

- **Pontus Rum Cemiyeti:** 1904'te Merzifon Amerikan Koleji bünyesindeki cemiyetin amacı Batum'dan İnebolu'ya kadar uzanan bir Rum devleti kurarak ileride Yunanistan ile birleşmekti.
- **Mavri Mira Cemiyeti:** Fener Rum Patrikhanesi ve İngilizlerin desteğiyle kurulan cemiyetin amacı Megali İdea'yı gerçekleştirmekti.
- **Etniki Eteryâ Cemiyeti:** Patrikhanenin desteği ile Batı Anadolu'daki Rum nüfusu artırmak ve Doğu Karadeniz'de bir Rum devleti kurmak amacındaydı.

Yahudilerin Kurduğu Cemiyetler

- **Alyans İsrailit ve Makabi Cemiyetleri:** Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak amacındaki bu cemiyetler Osmanlı Devleti'nde yaşayan Yahudilerin ticari çıkarları için faaliyet gösterdiler.

Millî Cemiyetler

Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışından önce vatanın yer yer işgal edileceğini anlayan vatansever Türk halkı, Anadolu ve Rumeli'de teşkilatlanmaya başladı. Teşkilatlanmalar bölgesel nitelik taşımaktaydı. Bu süreçte kurulan yararlı cemiyetler, özellikle düşmanların niyetlerini halka açıklayıp onları aydınlatarak kurtuluş çareleri aramaya gayret gösterdiler.

- **Kars İslam Şûrası:** Osmanlı orduları Mondros Ateşkes Antlaşması'nın hükümlerine göre "Elviye-i Selâse"den (Kars, Ardahan, Batum) çekilmek zorunda kalınca Ermenistan ve Gürcistan Cumhuriyetlerinin istilasına engel olmak üzere Wilson İlkeleri'ne göre toplandı.
- **Trakya-Paşaeli Müdâfaa-i Heyet-i Osmaniye Cemiyeti:** Batı Trakya'yı düşman işgaline karşı savunarak bu bölgenin Yunanlara verilmesini önlemek amacıyla kuruldu. Ayrıca vatan işgalden kurtulmazsa bağımsız bir Trakya Cumhuriyeti kurmayı amaçladı
- **İzmir Müdâfaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti:** İzmir'in Yunanlara verileceği haberinin duyulması üzerine kurulan cemiyet, Wilson İlkeleri'ne dayanarak bölgenin Türklüğünü göstermeye çalıştı.
- **İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti:** İzmir Müdâfaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti ile birleşerek bölgenin Türklüğünü göstermeye çalıştı ve İzmir'i Yunan işgaline karşı savundu. Balıkesir ve Alaşehir Kongrelerinin toplanmasında etkili oldu.
- **Kilikyalılar Cemiyeti:** Merkezi İstanbul'da olan cemiyet Çukurova'nın Türk yurdu olduğunu ispat etmek ve bölgenin Ermenilere verilmesini engellemek amacıyla kuruldu.
- **Trabzon Muhâfaza-i Hukuk-ı Millîye Cemiyeti:** Trabzon ile civarının Rumlara verilmesini ve bölgede bir Pontus

devleti kurulmasını önlemek için mücadele etti.

- **Millî Kongre Cemiyeti:** İstanbul'daki aydınlar tarafından kuruldu. Ermeni ve Rum propagandalarına karşı Türk milletinin haklılığını basın yayın yoluyla bütün dünyaya duyurmaya çalıştı.
- **Karakol Cemiyeti:** Anadolu'ya personel, silah, teçhizat kaçırarak ve Anadolu'yla haberleşmeyi sağlayarak Millî Mücadele'ye destek olmayı amaçladı.
- **Doğu Anadolu (Vilâyât-ı Şarkıyye) Müdâfaa-i Hukuk-ı Millîye Cemiyeti:** Merkezi İstanbul'da olan cemiyet Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulmasını engellemek ve bölgenin Türklüğünü savunmak için mücadele verdi.
- **Anadolu Kadınları Müdâfaa-i Vatan Cemiyeti:** Türk kadınlarının Millî Mücadele'deki varlığını simgeleyen cemiyet, Kuvay-ı Millîye birliklerine nakdî ve aynı (eşya, erzak vb.) yardım kampanyaları yaparak Millî Mücadele'yi destekledi.

Pontus Meselesi

- 14 Nisan 1916'da Rusların Trabzon'u işgali üzerine Ermeni ve Rum çeteleri Rus ordusunun desteğiyle faaliyetlere başladı. Mondros Ateşkes Antlaşması ile Anadolu'nun işgali, Rum hareketliliğini yeniden artırdı.
- Özellikle Trabzon Metropolit Hrisantos (Hirisantos) ve Amasya Metropolit Germanos'un liderlik ettiği Rum çeteler, Türklere yönelik zulüm ve katliamlara girişti.
- Amaçları bölgede yaşayan Müslüman ahaliyi göç etmeye zorlamak ve dışarıdan Rum nüfus getirerek boşalan topraklara yerleştirmekti. Böylece bölgede Rum nüfusun çoğunluğu teşkil ettiği uluslararası alanda ispat edilecek ve Pontus Devleti'nin kurulmasının önü açılacaktı.
- Büyük Millet Meclisi, kurduğu Merkez Ordusu ile Pontus çetelerine karşı mücadele etti.
- Cumhuriyet'in ilk yıllarında gerçekleştirilen mübadele ile Rumlar Anadolu'dan gönderilince Pontus Meselesi'nin dayanağı ortadan kalkmış oldu. Buna rağmen Yunanistan, tarihî ve bilimsel gerçekliği hiçe sayarak 1994'te siyasi bir iddia ile 19 Mayıs'ı "Pontus Soykırımı'nı Anma Günü" ilan etti ve Pontus Meselesini gündeme getirmeyi sürdürdü.

2.1.3. Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Çıkışı (19 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal Paşa ve onun emrindeki 18 arkadaşı bölgede asayiş sağlamak ve bozulan düzeni yeniden inşa etmek üzere harekete geçti. İstanbul'dan Samsun'a doğru 16 Mayıs 1919'da Bandırma vapuruyla yola çıkan heyet, 19 Mayıs 1919 sabahı saat 6'da Samsun Limanı'na ulaştı.
- Mustafa Kemal'in askeri görevi, 9. Ordu Müfettişi, idari görevi, Doğu Karadeniz'de meydana gelen Pontus Rum Çeteleri ile yerel milis kuvvetler arasındaki uyuşmazlığı gidermek, hukukî görevi ise Teftişlerde bulunmaktır.
- Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktıktan sonra bölgedeki durumu inceleyerek Damat Ferit Paşa Hükümeti'ne bir rapor göndererek (22 Mayıs 1919) İzmir'in Yunanlar tarafından haksız biçimde işgal edildiğini ve bölgedeki asayiş sorunlarının Rumların emellerinden kaynaklandığını bildirdi.

2.1.4. Millî Mücadele'nin Hazırlık Dönemi

Mustafa Kemal, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak BMM'nin açılışına kadar attığı adımlarla Millî Mücadele'yi millete mal etmiştir. Böylece Millî Mücadele'nin hazırlık dönemi tamamlanmıştır.

Havza Genelgesi (28 Mayıs 1919)

- Mustafa Kemal "Anadolu halkını uyarmak" amacı ile Havza'da "İşgallere karşı konulmasını, İstanbul hükümetine protesto telgrafları çekilmesini" isteyen bir genelge yayınlanmış, 30 Mayıs'ta ise bir miting düzenlenmiştir.
- Havza Bildirisi ile; İşgallerin protesto edilmesi için mitingler yapılması, İtilaf Devletleri temsilciliklerine uyarı telgrafları gönderilmesi,
- Hristiyan azınlığa karşı saldırı ve düşmanlıklarda bulunulmaması istenmiştir.
- Mustafa Kemal Paşa'ya "Geri Dön" Çağırısı (13 Haziran 1919) : İngiltere- Damat Ferit Hükümeti'ne baskı yaparak Mustafa Kemal Paşa'nın geri çağrılmasını istedi. 8 Haziran 1919 tarihinde "Geri Dön" çağrısına itibar etmeyen Mustafa Kemal Paşa, 13 Haziran 1919 tarihinde Amasya'ya hareket etti.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

- M. Kemal Havza'dan Amasya'ya geçerek Amasya'ya yakın silah arkadaşları Rauf (Orbay) Bey, Refet (Bele) Bey, Ali Fuat (Cebesoy) Bey, Kazım Karabekir Bey (telgrafla) gibi önemli şahıslarla görüşen M. Kemal Amasya Genelgesini yayınladı.
- Genelgenin 1-2. maddelerinde Kurtuluş Savaşının gerekçesi, 3-4, maddelerinde Kurtuluş Savaşının amaçları ve 5, 6, 7. Maddelerinde ise Kurtuluş Savaşı'nın metodunu (yöntem) belirlemiştir.

Amasya Genelgesinin Önemi

- Milletin kendi kurtuluş kararını vermesi Türk tarihinde ilk kez oluyordu.
- Belge bir uyanış ve bağımsızlık savaşı çağrısıdır.
- Kurtuluş savaşının amacını gerçekleştirmesini ve metodunu belirleyen bir görünümüdür.
- İstanbul hükümetine ve işgalci güçlere karşı bir başkaldırı vardır.
- İlerde kurulacak devletin şeklini ve Cumhuriyet rejimini belirleyen bir belgedir.
- Millî egemenlikten bahseden bir belgedir.

Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919)

- Bu kongre Erzurum'da bir şubesi bulunan Şark vilayetleri Müdafaa-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti ile Trabzon Muhafaza-i hukuk Cemiyeti'nin birlikte hazırladığı bir kongredir.
- Trabzon'da Pontus Devleti kurulacak, Doğu Karadeniz'i içine alacaktı. Doğu Anadolu'da ise, Ermeni Devleti kurulması düşünülüyordu. Bunlara engel olmak gayesi ile toplantı yapıldı.
- Kongreye Erzurum, Sivas, Bitlis, Van ve Trabzon temsilcileri katılmıştır.
- Erzurum, stratejik olarak, galip devletlerin zor ulaşacakları yerde olması, silah ve cephane depolarının bulunması, 15. kolordunun dağıtılmamış olması ile önemlidir.
- Ermenilerin burayı hedef olarak belirlenmeleri, ulaşım imkânları nedeniyle seçilmiştir.
- 62 üye katılmıştır. - Mustafa Kemal son anda Erzurum kongresine katılmıştır.
- Oy çokluğu ile başkan seçilmiştir.
- - Kurtuluş Savaşının temelini bu kongre oluşturur.
- Alınan kararlar Millî Mücadelenin temel kurallarıdır.

Erzurum Kongresinin Önemi:

- Bu kongre toplanişı ile mahallî, aldığı kararların özellikleri sebebi ile milli bir özelliğe sahiptir. Çünkü ; Ülke bütünlüğü, bağımsızlığı söz konusu edilmiştir. - Mahallî irade yerine millî iradeden bahseder. - Anadolu'da İstanbul hükümeti vazifesini yapmazsa bir hükümetten bahseder.
- Kongre kendinden sonraki olayları etkilemiştir.
- Sivas'ta alınan kararlar bu kongrenin kararlarına dayanır.
- B.M.M. toplanişı ve aldığı kararlar Erzurum kongresine dayanır.
- İrade-i Millîye'yi hâkim kılan Cumhuriyet rejiminin özünü oluşturur.
- Erzurum kongresinde oluşan Heyet-i Temsiliye'yi son derece önemlidir.
- Heyet-i Temsiliye B.M.M. Hükümetinin oluşumuna kadar yürütmeyi elinde bulundurmuştur.

Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

- Amasya Genelgesinde yapılan çağrıdır.
- Kongrede yapılan ilk iş Erzurum Kongresinde alınan kararların yurda duyurulmasını sağlamaktır.
- İşgalci güçler ve İstanbul hükümetinin kongrenin yapılmamasına çalıştılar.
- Elâzığ valisi Ali Galip Bey'e kongreyi basmak, toplanmadan dağıtmak gayesi ile M. Kemal ve arkadaşlarını tutuklatmak görevi verilmiştir. Ali Galip Bey görevini yapmamış ve Halep'e kaçmıştır. Fransızlar Reşit Beyi tutuklamıştır.
- Kongre çalışmalarına 38 kişi katılmıştır.

Sivas Kongresinin Önemi

- İstanbul hükümetinin Amasya Genelgesi sonrası hakkında tutuklama kararı verdiği M. Kemal'in kongre başkanı

olması ile Sivas Kongresi ihtilalcı bir yapıya bürünmüştür.

- İşgallere karşı çıkılıp mandacılık kesinlikle reddedilmiştir.
- Kayıtsız şartsız bağımsızlık ilkesi benimsenmiştir.
- M. Kemal millî mücadelenin fiili lideri olmuştur.
- Sivas Kongresindeki gelişmeler İstanbul hükümetini etkilemiş, Damat Ferit Paşa ülkeyi yönetemez hâle gelince istifa etmek zorunda kalmıştır (30 Eylül 1919).
- Bu durum Temsil Heyeti'nin İstanbul karşısında elde ettiği ilk siyasi başarıdır.
- Yeni kabine Anadolu hareketini ciddiye almıştır.
- İrade-i Milliye isimli gazete bu kongre sırasında çıkmıştır.

Amasya Görüşmeleri (22 Ekim 1919)

- Sivas Kongresi sonrası Damat Ferit Hükûmeti'nin istifasının ardından yeni hükûmeti kuran Ali Rıza Paşa, Millî Mücadele'ye daha ılımlı bakıyordu.
- Mustafa Kemal Paşa yeni kurulan bu hükûmeti destekleyerek Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarına ve kurulan millî teşkilata saygılı olunmasını istedi.
- 9 Ekim 1919'da Ali Rıza Paşa, Temsil Heyeti'ne görüşme isteğinde bulundu.
- Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti, Ali Rıza Paşa'nın bu talebini millî birlik ve beraberlik açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirdi.
- Görüşmeye Katılanlar: İstanbul hükümetini temsilen Ali Rıza Paşa hükümetinin Bahriye Nazırı Salih Paşa ile Anadolu'daki cemiyetleri temsilen M. Kemal, Rauf Orbay Bekir Sami Bey görüşmelere katıldı.
- İstanbul hükümetinin Anadolu'daki Anadolu ve Rumeli müdafaa-i Hukuk Cemiyetini resmen tanıdı.
- "Milletin istiklalini, yine milletin azim ve iradesi kurtaracaktır" sözü ülkeye ve dünyaya duyurulmuş oldu.
- Amasya Görüşmeleri sonucunda İstanbul Hükûmeti, Heyet-i Temsiliye 'nin varlığını resmen tanımış oldu.

2.1.5. Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak-ı Millî (12–28 Ocak 1920)

- Amasya Görüşmeleri sonrasında Kasım 1919'dan itibaren Meclis-i Mebusan için seçimler yapılmaya başladı.
- Seçimlerde Müdafa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri başarılı oldu.
Uyarı: İtilaf Devletleri yapılan seçimlere meclisten kendi aleyhlerine bir karar çıkmayacağına inandıkları için karşı çıkmadılar.
- Meclis 12 Ocak 1920'de faaliyetlerine başladı.
- Müdafa-i Hukuk grubu yerine Felah-ı Vatan grubu oluştu.
- M. Kemal başkan seçilemedi.
Uyarı: Bu durum meclistekilerin padişaha bağlılıklarını göstermektedir.
- Misak-ı Millî kararlarını kabul ettiler.

Misak-ı Millî (Ulusal Ant) (28 Ocak 1920)

- Misak-ı Millî, çizilen sınırlar içinde tam bağımsızlığın sağlanması için vatanseverlerin ortaklaşa yaptıkları yemin belgesidir.
Uyarı: Misak-ı Millî belgesi Sivas Kongresinde hazırlandı.
- Son Osmanlı Mebusan Meclisi onayladı. Cumhuriyetin ilanı ile bu belgede istenenler gerçekleşti.
- Erzurum ve Sivas kongrelerinin devamı niteliğinde olan bu millî kararlar, Türk milletinin tarih boyunca birlik ve beraberlik içinde olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.
- Misak-ı Millî ile birlikte vatanın sınırları belirlenmiştir.
- Türk milletinin istekleri tüm dünyaya duyurularak kapitülasyonlar reddedilmiştir.
- 28 Ocak 1920 günü kabul edilen Misak-ı Millî kararları 17 Şubat 1920,,de ilan edildi.

Misak-ı Millî kararlarının önemi:

- Bu kararlarla vatanın bölünmez olduğu bütün dünyaya ilan edildi. Devletin hangi sınırlar çerçevesinde olacağının altı çizilirken Millî Mücadele'nin ve yeni devletin temelleri atıldı.

2.2. BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN AÇILMASI (23 NİSAN 1920)

2.2.1. BMM'nin Açılış Gerekçeleri ve Genel Özellikleri

- Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin basılarak dağıtılmasının ardından Türk milleti adına karar verecek bir meclisin açılması zaruri hâle gelmişti.
- Mustafa Kemal Paşa 19 Mart 1920'de vali ve kolordu komutanlarına bir genelge göndererek seçimlerin yeniden yapılmasını istedi.
- Yapılan seçimler sonunda, yeni seçilen ve İstanbul'dan gelebilen mebusların katılımıyla 23 Nisan 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi açıldı.

BMM'nin 24 Nisan 1920 Kararları

- Mutlak surette hükümet kurulmalıdır.
- Geçici olarak bir hükümet başkanı tanımak ya da padişah vekili atamak uygun değildir.
- Meclis'in üstünde (B.M.M.) hiçbir güç yoktur.
- B.M.M. yasama, yürütme ve yargı, gücünü kendinde toplar.
- B.M.M. üyelerinden hükümet oluşur. B.M.M. başkanı hükümetin başıdır.
- Padişah-Halife baskı ve zordan kurtulunca, meclisin vereceği karar gereği durumunu belirlenir.

I. Büyük Millet Meclisinin Genel Özellikleri

- Kurucu ve ihtilalcıdır.
- Güçler birliği ilkesini esas alır (Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tek elde toplanması)
- Gayesi millî birliği, bağımsızlığı sağlamak ve Misak-ı Millî'yi gerçekleştirmektir.
- Üyeleri arasında azınlık temsilcileri yer almadığı ve yeni kurulmakta olan ulus devletin temelleri atıldığı için millîdir.
- 8 Şubat 1921'den itibaren meclis, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak isimlendirilmiştir.

2.2.2. BMM'ye Karşı Ayaklanmalar

- İstanbul hükümeti İngilizlerinde gayreti ile B.M.M. çalışmalarını engellemeye çalıştır. Bunun için;
- M. Kemal ve arkadaşları için gıyaben ölüm cezası verildi.
- Şeyhülislâmdan fetva alınarak Millî mücadeleye katılanların dinsiz oldukları ilan edildi.
- BMM'nin haksız yere halktan asker ve malzeme topladığını buna karşı halkın ayaklanmasını teşvik etti.
- İtilaf devletleri ile yapılacak kesin bir barış antlaşmasına hız verdi.
- İstanbul hükümeti aldığı bu kararlar doğrultusunda 1919 yılından başlayarak ülkede ayaklanmalar çıkardı.
- Millî Mücadele hakkındaki gelişmeleri yurtta ve dünyada duyurmak amacıyla 6 Nisan 1920'de Anadolu Ajansı kuruldu.

2.2.3. İstiklal Mahkemeleri

- 1920'de çıkarılan "Firariler Hakkında Kanun" ve "Hıyanet-i Vataniye (Vatana İhanet) Kanunu"nun uygulanması sürecindeki yargılamalar, mevcut mahkemelerle uzun sürüyor ve beklenen sonucu vermiyordu.
- Bunun üzerine söz konusu kanunların uygulanışındaki aksaklıkları gidermek amacıyla İstiklal Mahkemeleri kuruldu.
- Başlangıçta askerden kaçmaları önlemek, düzenli orduyu kurmak ve onun devamlılığını sağlamak amaçlandı. Zamanla ortaya çıkan isyan, bozgunculuk, casusluk gibi olumsuzluklar da mahkemenin yetki alanına dâhil edildi.

2.3 SEVR ANTLAŞMASI (10 Ağustos 1920)

- Ankara'da B.M.M. çalışmalarına başlaması, İstanbul hükümetini tanımadığını ilan etmesi, itilaf devletlerinin Osmanlı Devleti ile yeni bir barış antlaşması yapmalarını gerekli hale getirmiş ve I. Dünya Savaşı'nı Osmanlı Devleti içinde bitirecek bir antlaşma yapmışlardır. Çünkü Mondros Ateşkes Antlaşması bir barış antlaşması değil, adı üstünde ateşkes antlaşması idi.
- Bu antlaşmanın yapılma sebepleri şunlardır:
 - Boğazların kesin durumunu belirlemek
 - İzmir'in Yunanlılara bırakılması ile ortaya çıkan İtalyan Yunan anlaşmazlığını gidermek
 - Artan Türk halkının tepkisini azaltmak
 - İstanbul hükümetinin durumu
 - Mevcut durumunun düzenlenmesi

Bu amaçla;

- 18-24 Nisan tarihlerinde San Remo'da İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcileri bir metin üzerinde anlaştilar. Mayıs ayında Osmanlı temsilcisine durumu bildirdiler.
- Paris konferansında (17 Haziran 1920) Damat Ferit, Türk tarafının isteklerini bildirdi ise de San Remo kararlarının değişmeyeceği ve 27 Temmuz 1920'ye kadar anlaşmayı imzalamaları istendi.
- Padişah Meclis-i Mebusan'a en son iş olarak Sevr anlaşmasını kabul ettirdi ve 10 Ağustos 1920 de anlaşma imzalandı.

Sevr Antlaşması'nın Özellikleri:

- Bu anlaşmayı onaylayacak bir meclis olmadığı ve uygulama alanı bulmadığı için "ölü doğmuş bir anlaşmadır" Hukuken geçersizdir.
- Anlaşmayı imzalayanlar 19. Ağustos 1920'de B.M.M. tarafından vatan haini sayılmışlardır.
- Türk Milletini yok saymaktadır.
- Son maddesi diğer maddelerin ön şartıdır.
- Sevr Antlaşması ülkeyi sömürge yapan bir anlaşmadır.

Sevr Antlaşması'na Yönelik Tepkiler

- Anadolu ve İstanbul'daki birçok gazete, anlaşmayı eleştiren yayınlar yaptı. BMM, 7 Haziran 1920'de çıkardığı kanunla İstanbul Hükümeti'nin yapacağı antlaşmaların Türk milletini bağlamayacağını ilan etmişti.
- 19 Ağustos 1920'de Mecliste alınan kararla Sevr Antlaşması'na imza atanların vatan haini olduğu ilan edildi.
- Mustafa Kemal, Sevr'i Türkler için yüzyıllardan beri hazırlanan büyük bir suikast olarak görmekteydi.
- Türk milletine hayat hakkı tanımayan ve oldukça ağır hükümler içeren Sevr Antlaşması, Türk halkının Millî Mücadele arzusunu ve kurtuluşa olan inancını daha da artırdı.

2. 4. DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ İLE BU CEPHELERDE ÖNE ÇIKAN ŞAHSİYETLER

2.4.1. Doğu Cephesi

- Ermenilerin amacı Doğu Anadolu'da Wilson ilkelerine bağlı olarak bir Ermeni devletinin kuruluşunu gerçekleştirmek.
- Mondros Ateşkes Antlaşmasınının 24. Maddesine bağlı olarak bölgenin kendilerine ait olduğunu söyleyen Ermenilerin halka zulüm yapmaları.
- Sovyet Devrimi ile Gürcistan ve Ermenistan devletleri kuruldu.
- Sevr Antlaşması ile Ermeniler devlet kurmaya kalkışınca 1920'de Kazım Karabekir Ermeniler üzerine yürüdü ve Ermeniler barış istedi.

Gümrü Anlaşması (3 Aralık 1920)

- Kars ve dolayları B.M.M.'ne bırakılır.
- Ermeniler Sevr barış anlaşmasına geçersiz sayarlar.
- Bu anlaşma ile Ermeni sorunu çözüldü. Doğu güvenliği sağlandı.
- Buradaki birlik, araç ve gereç batıya kaydırılır.
- Halkın B.M.M.'ne olan güveni artar.
- Gümrü anlaşması ile B.M.M. ilk kez tanınır.
- İlk siyasi ve askeri zafer elde edilir.
- Ermeniler Sevr Antlaşması'nı tanımayarak Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki amaç ve isteklerinden vazgeçti.
- Ermenistan BMM Hükûmeti'nin varlığını tanıyan ilk devlet oldu.
- Gümrü Antlaşması, doğu sınırının belirlenmesine katkıda bulundu.
- Sovyet Rusya ile yapılan 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars antlaşmalarıyla Gümrü Antlaşması teyit edildi.

2.4.2. Güney Cephesi

- Mondros Ateşkes Anlaşmasının uygulanması sırasında Güney Cephesi oluştu.
- Bu cephede Fransız ve Ermenilerle mücadele edildi.
- Başlıca mücadele yerleri şunlardır: Adana Cephesi: Fransızlara karşı, Antep Cephesi: Fransızlara karşı, Maraş Cephesi: Fransızlara karşı, Urfa Cephesi: Fransızlara karşı yapılmıştır.
- Bu cephe savaşlarında Şahin Bey, Sütçü İmam gibi mücahitler etkili oldu. Antep "Gazi"; Maraş "Kahraman", Urfa "Şanlı" isimlerini aldı.
- Burada verilen mücadeleler Sakarya Savaşı sonunda Fransızlarla yapılan Ankara Anlaşması ile sona erdi.
- Suriye sınırı bugünkü Hatay dışında belirlendi.
-

2. 5. BATI CEPHESİ VE BU CEPHEDE ÖNE ÇIKAN ŞAHSİYETLER

2.5.1. Kuvay-ı Millîye 'den Düzenli Orduya Geçiş

- Kuvay-ı Millîye şeflerinin bağımsız hareket ederek diğer direniş güçleriyle birliktelik sağlayamaması.
- İhtiyaçlarını halktan karşılayan bu birlikler bazen adaletsiz davranışlar sergileyebiliyordu.
- Meclis, 12 Temmuz 1920'de toplanarak bir düzenli ordunun kurulmasına karar verdi.
- Bunu gerçekleştirmek için de Kuvay-ı Millîye 'de bulunan yetenekli milislerin düzenli askerî birliklerin kadrolarına geçirilmesi ve halktan savaşacak yaşta olanların ise askere alınması sağlandı.
- Kasım 1920'de ikiye bölünerek Batı Cephesi'nde yeni bir taktik uyguladı.
- Batı Cephesi'nin kuzey bölgesine Albay İsmet Bey (İnönü) Bey, güney bölgesine ise Albay Refet Bey (Bele) komutan olarak atandı.
- Fevzi Paşa Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı görevlerine atandı.
- Batı Cephesi Kumandanlığından alınan Ali Fuat Cebesoy ise Moskova Büyükelçisi olarak Rusya'ya gönderildi.

2.5.2. I. İnönü Muharebesi (6-10 Ocak 1921)

- Ethem'in ayaklanmasından Yunanlıların yararlanmak istemeleri,
- Yunanlıların Ankara'yı almak ve BMM'ni dağıtmak istemeleri,
- Türk ordusunun toparlanma ve yeniden teşkilatlanmasının engellenmesi isteği,
- Daha önce İzmir ve Bursa'yı ele geçiren Yunanlıların Eskişehir'i de alarak Anadolu'da önemli bir stratejik noktayı ele geçirmek istemeleri üzerine Yunanlılar 6 Ocak 1921'de saldırıya geçtiler.
- 6 Ocak'ta başlayan Yunan ileri harekâtı 10 Ocak'ta duruldu.
- Halkın savaşıma gücü ve BMM'ne desteği arttı.

- Yunanlılar ilk kez Anadolu'da düzenli bir ordu ile karşılaştı ve yenildiler.
- Kuvay-i Seyyare'nin kaldırılması ve düzenli ordunun kuruluşu kesinleşti.
- Askere alma işleri hızlandı.
- İsmet İnönü generalliğe yükseldi.
- Düşman kuvvetler arasında görüş farkları belirdi.
- Teşkilat-ı Esasiye kanunu kabul edildi.
- Londra Konferansı toplandı.
- Afganistan'la dostluk anlaşması imzalandı (1 Mart 1921).
- İstiklal Marşı kabul edildi (12 Mart 1921).
- Moskova Antlaşması imzalandı (16 Mart 1921).

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun Kabulü (20 Ocak 1921)

- 20 Ocak 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'yla Türkiye Devleti'nin ilk anayasası düzenlenmiş ve Teşkilat-ı Esasiye kurucu bir anayasa olarak kabul edilmiştir.
- Devletin resmî ismi 3 ve 10. Maddelere göre "Türkiye" olarak belirlenirken bu anayasadan önce "Büyük Millet Meclisi" ismiyle anılan Meclis "Türkiye Büyük Millet Meclisi" şeklinde yeniden adlandırılmış ve böylelikle Meclise resmîyet kazandırılmıştır.

Londra Konferansı (23 Şubat- 12 Mart 1921)

- I. İnönü Savaşı'nın kazanılması uluslararası alanda büyük yankı uyandırdı.
- İtilaf Devletleri Londra'da bir konferans düzenleyerek yapacakları ufak değişikliklerle Sevr Antlaşması'nı, BMM'ye kabul ettirmeyi planlıyordu.
- Konferansta bir uzlaşma sağlanamadı ve konferans bir sonuç alınmadan dağıldı.
- Londra Konferansı ile Türk milleti, Millî Mücadeleyi ve haklı davasını Avrupa devletlerine duyurdu.
- Ayrıca bu konferansta İtilaf Devletleri arasındaki fikir ayrılığı iyice derinleşti.

Türk-Afgan Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

- Tarafların amacı: BMM Hükûmeti'ni tanıtmak, Karşılıklı olarak yardımlaşmayı sağlamaktır.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

- Tarafların amacı: İki ülke arasındaki siyasi ve askerî ilişkileri başlatmak, karşılıklı olarak tanınmak, Sovyet Rusya, BMM Hükûmeti'ni tanıyan ilk Batılı devlet olmuştur.

İstiklal Marşı'nın Kabulü (12 Mart 1921) ve Mehmet Âkif Ersoy

- Mehmet Akif Bey Ankara'daki Taceddin Dergâhında yazdığı ve Türk ordusuna ithaf ettiği şiirini yarışmaya gönderdi.
- Türk ordusuna hitap edilen bu şiir Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12 Mart 1921 tarihli oturumunda kabul edildi.
- Mecliste İstiklal Marşı'nı okuyan ilk kişi Hamdullah Suphi Bey oldu.
- İstiklal Marşı daha sonra Osman Zeki Üngör tarafından bestelendi.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

- İtilaf Devletleri, Rusya'daki rejim değişikliği ile ortaya çıkan yeni ideolojinin kendi ülkelerini olumsuz etkileyeceği fikri ve gizli antlaşmaların ifşa edilmesi sebebiyle Rusya'ya tavır aldı.
- İtilaf Devletleri'nin Anadolu'yu işgali ve Boğazların denetimini ele geçirmesi Rusları güvenlik açısından tehdit etmeye başlayınca Sovyet Rusya ile TBMM yakınlaştı.
- Batum'un Gürcistan'a bırakılması Misak-ı Millî'den verilen ilk tavizdir.
- Sovyet Rusya, TBMM'yi tanıyan ilk Avrupa devletidir.

2.5.3. II. İnönü Muharebesi (23 Mart-1 Nisan 1921)

- Londra Konferansından bir sonuç alınamaması ve Türk tarafının konferansı terk etmesi,
- Sevr anlaşmasının kabul edilmesini hızlandırmak arzusu ile itilaf devletlerinin Yunanistan'ı kışkırtmaları,
- Yunanlıların I. İnönü'deki kaybettikleri prestiji tekrar sağlamak istemeleri,

- Yunanlıların Ankara'yı alarak BMM'ni dağıtmak isteği,
- Yunanlıların Pontus Rumlara yardım isteği
- Yunan ordusu yenildi.
- Türk Halkının BMM 'ye inancı arttı.
- M. Kemal "siz orada yalnız düşmanı, değil, milletin makûs tarihini yendiniz." sözü ile İsmet İnönü'ye moral desteği verdi.
- Fransızlar görüşmeler yapmak için Ankara'ya temsilci gönderdi.
- İzmir'in Yunanlılara bırakılmasına kızan ve Türk halkının mücadele azmini anlayan İtalyanlar Anadolu'dan çekilmeye başladılar (5 Temmuz 1921).

2.5.4. Kütahya-Eskişehir Muharebeleri (10-24 Temmuz 1921)

- Yunanlıların; I. ve II. İnönü savaşlarında kaybettikleri prestiji tekrar sağlamak istemeleri,
- Türk ordusunun toparlanmasını sağlamadan yeni bir saldırı ile yok etmek istemeleri,
- Batılı devletlere savaş güçlerini gösterip, desteklerinin devamını sağlamak istemeleri,
- II. İnönü savaşında ulaşamadıkları amaçları gerçekleştirmek istemeleri.
- 10 Temmuzda başlayan bu saldırılar sonunda Afyon, Kütahya, Eskişehir ve Bilecik gibi önemli stratejik yerler elden çıktı.
- Türk ordusu fazla kayıp vermeden geri çekildi.
- Yunanlılar Sakarya Nehrinin batısına kadar ilerlediler.
- B.M.M.'ne değişik görüşler ve kargaşalar baş gösterdi.
- Türk ordusunun Sakarya nehrinin doğusuna geçirilmesiyle; Zaman kazanmak, Ordunun eksiklerini tamamlamak, düşmanı tanımadığı bir alana çekmek amaçlanmıştır.

Maarif (Eğitim) Kongresi (16-21 Temmuz 1921)

- Mustafa Kemal Paşa bir yandan cephede düşmanla savaşırken bir yandan da eğitimle ilgili çalışmalar yapıyordu.
- 15 Temmuz 1921'de, Ankara'da Maarif Kongresi düzenlenerek eğitimin sorunları, okul ve öğretmenlerin durumları tartışıldı ve problemlere çözümler arandı.
- Eskişehir-Kütahya Savaşları'nın olduğu bir zamanda eğitim kongresinin düzenlenmesi oldukça önemli bir gelişmeydi.
- Mustafa Kemal Paşa kongrenin açılış konuşmasında kongrenin "ilim ve irfan kongresi" olduğunu belirterek sözlerine başladı.
- Öğretmenlerin kalkınma ve aydınlanmadaki önemine ve üstlenecekleri vazifeye değindi.

2.5.5. Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos-13 Eylül 1921)

- Türk ordusunun önemli yerleri kaybetmesi ve ordusunun Sakarya'nın doğusunda beklemesi,
- Yunanlıların Türk ordusuna son darbeyi vurmak istemesi,
- Ankara'yı alma, Sevr'i kabul ettirme, Pontuslara yardım etme, Batılı devletlerin desteğini sürdürme amaçlarıyla Yunanlılar savaşa başladı.
- 10 Eylül günü başlayıp 22 gün süren savaşla Türk ordusunun II. Viyana bozgunundan beri devam eden geri çekilişi, taarruza dönüştü.
- Yunanlılar batıya doğru çekilmeye başladılar, taarruzdan savunmaya geçtiler.
- Başkomutan sıfatı ile M. Kemal en ileri hatlarda savaşmış, ordunun savaş gücünü arttırmıştır.
- "Hattı müdafaa yoktur, Sathı müdafaa vardır" emrini veren M. Kemal vatanın topyekûn savunulmasını istemiştir. Savaşlarda yeni bir taktiktir.

Savaş sonucunda;

- Halkın morali ve BMM'ne olan güveni arttı.
- Yunanlılara itilaf devletlerinin güveni sarsıldı.
- İtilaf devletleri arası anlaşmazlıklar arttı.
- M. Kemal'e "Mareşallik" ve "Gazilik" unvanları verildi (19 Eylül 1921).

- Kars anlaşması yapıldı (13 Ekim 1921).
- Fransa ile Ankara anlaşması imzalandı (20 Ekim 1921).
- Savaş paralosu "ya istiklal ya ölüm" dür.
- Ukrayna ile anlaşma yaptı.

Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

- Sovyet Rusya'yla yapılan Kars Antlaşması (13 Ekim 1921) ile Ardahan Türkiye'de, Batum ise Gürcistan'da kalmak şartıyla doğu sınırlarımız belirlenmiş oldu.

Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921)

- Yine Sakarya Zaferi'nden sonra 20 Ekim 1921'de Fransızlarla Ankara Antlaşması imzalanarak Hatay hariç güney sınırlarımız belirlendi. Böylelikle Güney Cephesi kapanmış oldu.
- Burada bulunan mevcut Türk birlikleri Batı Cephesi'ne sevk edildi.

2.5.6. Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi (26 Ağustos-30 Ağustos 1922)

- Yunan ordusunu yurttan atmak,
 - Misak-ı Milli sınırları içinde düşman bırakmamak ve bağımsız bir Türk devleti kurmak,
 - İtilaf Devletlerini kesin bir barış antlaşması öncesinde savaş gücü bakımından sıkıştırmak ve üstünlüğü ele geçirmek amacıyla savaş başladı.
 - Sakarya savaşı öncesi yapılan ateşkes anlaşmaları ile zaman kazanan Türk ordusu eksiklerini tamamladı ve Kütahya- Eskişehir sınırına yerleşmeye çalışan Yunan kuvvetlerine karşı kesin taarruzu Türk ordusu 4. kez yetkileri süresiz uzatılan M. Kemal önderliğinde saldırıya geçti
 - Hedef "Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri!" oldu.
 - Yunan ordusu Anadolu'dan çekilmeye başladı. 9 Eylül'de İzmir'in kurtuluşu ile, Yunanlılar Anadolu'dan atıldı (18 Eylül 1922).
 - 11 Eylül'de Bursa alındı.
 - Türk ordusu kesin bir başarı elde etti.
 - Dumlupınar Muharebelerinde önemli başarılar elde edildi.
 - Türk ordusu itilaf devletlerini ateşkese mecbur ettiler.
- Not:** Bu savaşta, Kocatepe, Anıttepe Dumlupınar, Aslıhanlar mücadeleleri Mohaç'tan sonraki en önemli imha hareketidir.

2. 6. MİLLÎ MÜCADELE'NİN SONA ERMESİ VE LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

2.6.1. Mudanya Ateşkes Anlaşması (11 Ekim 1922)

- Büyük Taarruz Zaferi'nin ardından Türk ordusu İstanbul ve boğazlar bölgesine ilerlemeye başladı.
- İngiltere, savaştan çekilen müttefikleri Fransa ve İtalya'nın aksine savaşa devam edebilmek için sömürgelerinden yardım istedi. Ancak bu yardım çağrılarında hiçbir şekilde destek bulamadı. Ayrıca Sovyet Rusya'nın, savaşın devam etmesi hâlinde Türkiye'nin yanında olacağını açıklaması, İngiltere'nin antlaşmaya yaklaşmasında etkili oldu.
- Mudanya Ateşkes Anlaşması'ndan sonra Refet Paşa (Bele) Doğu Trakya'yı teslim almak üzere harekete geçti. İstanbul'da sevgi ve coşkuyla karşılandı (19 Ekim 1922).
- Mudanya Ateşkes Anlaşması askerî zaferleri noktlayan siyasi bir başarı oldu.
- İngiltere TBMM'yi resmen tanıdı. Böylelikle Doğu Trakya ve İstanbul sınırlarımıza katıldı.
- Millî Mücadele'nin askerî safhası sona erdi, diplomatik safhası başladı.
- Millî Mücadele'nin Türk zaferiyle sonuçlandığını gösteren ilk diplomatik belgedir.

2.6.2. Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz 1923)

- Mudanya Ateşkes Anlaşması esnasında, taraflar arasında kesin bir barışın sağlanması için İsviçre'nin Lozan şehrinde görüşmelerin başlaması gerektiğine dair karar birliğine varılmıştı. Bu durumun ardından İtilaf Devletleri, TBMM Hükûmetini İsviçre'nin Lozan kentine davet ederek barış konferansının başlamasını istedi.
- Lozan Barış Antlaşması'nın Türk tarihinde ayrı bir yeri ve önemi vardır.
- Antlaşmada alınan kararların başlıkları;
 1. Sınırlar; Yunanistan Sınırı, Suriye Sınırı, Irak Sınırı:
 2. Boğazlar
 3. Kapitülasyonlar
 4. Borçlar
 5. Azınlıklar
 6. Nüfus Mübadelesi
 7. Fener Rum Patrikhanesi
 8. Savaş Tazminatı başlıklarında ele alınmıştır.
- Bu antlaşmayla Sevr Antlaşması ortadan kaldırılmış ve yeni kurulan Türk Devleti uluslararası alanda resmen tanınmıştır.
- Türkiye'nin bağımsızlığını ve egemenliğini sınırlandıracak bütün tehditler etkisiz hâle getirilmiştir.
- Misak-ı Millî sınırları büyük oranda gerçekleştirilmiş, Anadolu'daki Türk varlığı devam ettirilmiştir.